

تاریخ عثمانی انجمنی

مجموعه سی

این آیده برنشر اولنور

مندرجات

وئانق تاریخیه (ذیل)
 تاریخدن بر صحیفه
 ایکنچی جریه حری اوزینه ویقه لر
 هنر فامه
 آل کربیان کتابه لری
 تقریه : تاریخ سلطان محمد خان ثانی . مولانی قریشی دلوس . متوجه قارولیدی

موسی کاظم
 محمد غالب
 صنعت
 احمد توہید
 خلیل ادھم

فیضی ۵ غروش

استانبول

الحمد لله رب العالمين

طبع جلیل مشائی مکتبی

آل کرمیان کتابه‌لری

تاریخ انجمنی مجموعه‌نک بر تجیی جز شنده (صحیفه ۳۵) احمد توحید
بک « روم سلچوقی دولتک انقراضیله تشکل ایدن طوائف ملوک » سر
لوحه‌سی تختده مهم برقاهمانک نشیرینه باشладی . ف الواقع اناطولیده
حکومت سلچوقیه‌نک میراثه قونوب حتی دولت عثمانیه‌نک تأسیند
صکره دخی خیلی وقت حکومت ایدن طوائف ملوک حقنده تاریخنگره مزک
ویردیکی معلومات بک ناقص اولیدیندن توحید بک تدقیقات موشکافانه‌ی
سایه‌نده مکمل بر « طوائف ملوک تاریخی » وجوده کله‌جکی شبهه‌دن
وارسته‌در . انجق جمع و تلفیق ایده‌جکی معلومات تاریخیه‌ی وثائق
محکوکه ایله دخی توثیق و تطبیق ایلک فائده‌دن خالی اولیدیندن بوباده
کندوته بر خدمت ناچیزانه اوورد ملاحظه‌یله شدی‌یه قدر معلوم
اولانزله [۱] بالآخره الده ایتدیکم کرمیان اوغلارینه عائد کتابه‌لرک
هیئت مجموعه‌سیله بوراده نشیری موافق کوردم .

[۱] کوتاهیه‌ده کتابه‌لرک بضلیغی موسو هوات de Asie Mineure نام اثرنده نشر ایتش ایه‌ده یازیلرک پک قاریشقا اوله .
سنده مؤلک اوزونجه تدقیقه وقتی بولنماسنده طولایی حل و قراشلری نهاندره .
بوکتابه‌لری بر لونده نومروسله کوستزشد . نجیب ناصم بک دینه‌یعقوب چلی نک
و قیمه‌سی نشر ایتمشد . توحید بک موزه هایونک مسکوکات عتبه اسلامیه
قالوغنده (جلد ۴) بوتلری مأخذ اوله‌رق قول‌لانشد .

یعقوب اول سنه ۶۹۹

انقره‌ده قزل بک جامی منبری

اگاچ منبر خراب اولدیندن انقضی موزه هایونه نقل اوئندر . ایکو سطر
قبارعه و کرفت سلیوق ثلث . طول متوا ۰۸۶ ، عرضی ۰۲۶

۱) جدد هذا المنبر المبارك في أيام السلطان الأعظم علاء الدين والدين
ابوالفتح كيقاد بن فرامرز خلد الله سلطانه

۲) الامير الاجل الكبير يعقوب بن عليشر [۱] جدد الله مجده في
شهر ستمبر وتسین وستمائة

بوکتابه علام الدین کيقاد نالث زماننده وضع اوئندر حالبوکه
مشارالیه بروایته ایک وبا اوچ ، دیکر روایته درت دفعه حکومت
ایش اولدیندن هانکی دفعه‌نه تصادف ایتدیکی بیلهمن [۲] هر حالده
کتابه‌نک محتوی بولندیه ۶۹۹ سنه‌سی دولت عنایه‌نک مبدأ تأسی
تاریخی اولق اوزره اعتبار وقبول اولدیندن بزجه براهیت مخصوصه‌ی
حائزدر . منبرک مجددی اولان «یعقوب بن عليشر» بوراده «الامیر
الاجل الكبير» القابیله یاد اوئنسه نظراً کندوستک امرای سلیوجویه‌نک
اک ایلری کلنترندن اولسی لازمکلور . بوداٹک کرمیان اوغلی اولدینه
شبه ایدیلهمن . ف الواقع عليشر اسندن سکره برد «بن کرمیان»
عباره‌سی بکله‌نیر ایدی انحق دولت سلیوجویه‌یه تابع بیوک بر امیرک کتابه‌سنه
عائمه اسنی ده علاوه ایتمسی استغاب اوئلهمن .

« عليشر » اسنی مورخ‌یز کرمیان عائله‌نک ایکنجه‌یی یعنی
امیر کرمیانک اوغلی اولهرق کوستیبورلر . مع التأسف عائله‌نک جدی
اولان امیر کرمیانک نامی محتوی شدی یه قدره‌یه بركتابه بولنه‌مامشدر .

[۱] کتابه‌ده « عليشر » املاسی معتقد‌در . آتیده ۱۱۴ نجی صحیفه‌یه و ه نجی
نوطه صراجحت ایدیکز . — [۲] توحید بک ، موزه هایون مسکوکات قالوغی ،
جلد ۴ ، صحیفه ۱۰۵ و ۳۴۳

علیشک اوغلی اولان یعقوب سلسله کرمیانیده « یعقوب اول » دیه قید و قبول اولنی بیلور زیرا بوعالله ده ایکی یعقوب بولندیقی ایده کی کتابه‌لدن اکلاشیله جقدر .

مورخ عالی نک تأسی دولت عثمانیه و قویاتی صرمه‌سنه [۱] « فره حصارده ساکن کرمیان باباسی الش بلک . . الح » جمله‌سنه کی « کرمیان » بزم کتابه‌ده کی یعقوب اوله‌جقدر . تاریخ‌لارده حکمداران عثمانی افرادی اکثراً جدولی اسمیله یاد اولمیق عادت اولشدر . « الش » اسمی ایه علیشک دن حرف اولدیقه کتابه‌ده کی طرز تحریر بز برهاں قویدر [۲] . هر حالده اتیه بوزن‌لاری اوخرنده ویندی بوزنـه . لری ابتدالونده عایشر ایه اوغلی امرای معظمه‌دن اولدقلاری موخرلارک روایات‌لدن استدلال اولنیور حقی او عصرک روم موخرلدن « پاخیمه‌رس » علیشک‌دن بحث ایدرک [۳] مندرس نهری اوزونده تربولیس [۴] شهری خی ضبط و آلاشهری محاصره ایتدیکنی خبر و بیلور . ابن بیبی نک مختصر سلچوقانه‌سنه ایه بواسمه طوغیریدن طوغیری به « علیشک » املاسیله تصادف اولنیور [۵] .

[۱] عالی تاریخی جلد ۵ ، صحیفه ۰۲۳ — [۲] توحید بلک آلس املاسی قبول ایگه میالدر ، موزمنک مکوکات اسلامیه قنالوغی جلد ۴ ، صحیفه ۳۹۴ .

[۳] پاخیمه رسک تاریخ‌لدن اقیام آ هامرک دولت عثمانیه تاریخ‌نده (جلد ۱ ، صحیفه ۷۶ و ۸۱) پاخیمه‌رس کرمیان اوغلنک اسنه « آلییراس کرمانون » دیه یازیبورکه بوده اسک علیشک اولدیقی مؤیددر . — [۴] تربولیس شهری بوکون دکنی سنجاغه تایم بولدان قصبه‌نک جهت شرقیه‌سنه و مندرس نهری اوزونده بر خرابه‌در . — [۵] هوشانک طبع ایتدیکی فارسی مختصر سلچوقانه (صحیفه ۳۲۲ و ۳۳۳) پسر علیشک کرمیان و ولد علیشک کرمیان نک کیخرسرو ثالث زمانده و ۶۷۶ سنہ‌لرنده جری یه قارشو محاربه‌لرده بولندقلاری یازیبور . عین اثرده (صحیفه ۲۲۹) برمظفر الدین پسر علیشک‌دن و صحیفه ۲۹۹ ده کرم الدین علیشک دیکر بر قاج اسرالیله قلیچ ارسلان رابیک ایکنچی حکومت‌نده یعنی ۶۵۵ مه ۶۶۳ سنہ‌لری اراسنده معین الدین پروانه طرفدن قتل اولنی بی مندرجدر . طوپقوبو سرای هایونشده روان کوشکی کتبخانه‌سنه کی ترکجه سلچوقانه‌ده « کرمیان اوغلی کرم الدین علی شیر » یازیلیدر .

- ۲ -

سلیمان شاہ سنہ ۷۷۹

کوتاھیہ ده قلمہ بالا جامی

قیوستک بالاسنده اوچ سطر فنا عیانی ملٹ ایله مر سارو وح طولی مترو ۳۰، ۱۷۳۰ء۔ عرضی ۳۸و (هوار، نومرو ۵)۔

۱) عمر هذا المجد المبارك حضرة الامير الكبير اعدل الو...

۲) سلطان الکرمیانیة سلیمان شاہ بن محمد بن یعقوب

۳) ایدالله مملکتھ فی شهرور سنۃ تسع و سبعین و سعماۃ

بوراده کوریلن سلیمان شاہ ۱ نومرو لی کتابہ دکی یعقوب اوزلک طورونیدر۔ سلیمان شاھک بومتن ده هم «امیرالکبیر» هم «سلطان الکرمیانیه» عنوانلرني اخذ ایلمی حکومت کرمیانیزک بودور ده اک پارلاق والک سطوتلی اولدیقی ایما ایدر۔ آتیده کی ۳ نومرو لی کتابہ علاوه اولنان ایضا خاتدن (صحیفہ ۱۲۱) آکلاشیله جنی و جھله سلیمان شاھک ۷۷۹ تاریخندہ وفات ایش اولسی لازمکلور۔ کندوستک تاریخ جلوسی معلوم او لمیوب آتحق بونک ۷۷۹ سنہ سندن اول و قوعبولش اولسی بدیدر۔ مراجعت ایتدیکمز مورخلردہ سلیمان شاھک اسمی مقید دکلدر [۱] و آتیده طانیه جفسز یعقوب نافی نک پدری اولق او زرہ علی العسوم علی بک کوسترلر [۲]۔

[۱] یالکثر تذکرہ لطیف ده احمدی نک ترجمہ حائلنده «مراد خان غازی دوزنده بوی بکلندن میر سلیمانک مادح و واصفیدر» دینیور۔ بوبابنہ تاریخ انجمنی یمجموعہ سنده نجیب عاصم بک «عیانلی تاریخ نوبلری و مورخلری» نام مقالہ سندہ دنی (جزو ۱، صحیفہ ۴۵) بعض معلومات وارد ری۔ ینه تذکرہ لطیف ده «احد داعی» بختنده «ولایت کرمیاند و میر سلیمان شاعر لرندندر» سوزلری مندرجدر۔ توحید بک موزہ نک مسکوکات اسلامیہ قیالو غننده سلیمانک بر سکنی نشراللشدر (جلد ۴، صحیفہ ۵۲۹)۔ قوله ده کلخانہ مدرسہ سنده ۷۶۴ (۴) تاریخی ناخ قولہ کرمیان نادہ شاہ سلیمان تربہ سنی کوسترلر کتابہ سنی استنساخ ایندہ مدلیک۔ [۲] جامع الدول و صحائف الاخبار (جلد ۲، صحیفہ ۲۴)۔ توحید بک ینه اوراده، صحیفہ ۳۹۵۔

سلیمانشاهک پدری محمده داڑ آئیده کی و قصیده مندرج معلوماتدن بشقہ هیچ بر وثیقه به دسترس اوله مامشدرو .

— ۳ —

یعقوب ثانی سنہ ۸۱۴

کوتاهیه‌ده یعقوب چلپی مدرسه‌سی

کوتاهیه‌ده کرمیان اوغلی یعقوب چلپی نک اجیا کرده‌سی اولان « طیش مدرسه » نک داخلاً دیوارنده مرکوز و قبیه [۱] در ، ۳۰۰ سطردن عبارت اولان بوکتابه‌عنانی ثلاثاً ایله قبارتعه اوله رق مرمر لوحه به عکوکدره ارشاعی متزو ، ۳۰۳۰ عرضی ۲۰۱۰ ، صوک سطرازی بوزوق اولوب طوران اینچنده قالندر .

۱) الحمد لله رب (العالیین) ... لله رب وَمَدُّوْهُ الْأَجْمِينَ أَمَّا بَعْدَ

سبب تحریر اولدارکیم امیراعظم معدن الجود والکرم عظیم

۲) الفدر والثان یعقوب بیک بن شاه سلیمان خلد ملکه الى غایۃ الزمان

بنا اند بوعمارت اخر یسیون بیغابری ھجرتک سگزیوز اون دردندہ عام الد

۳) قبوس اجلدی اشلندي ییش آی اشلنکدن سکره قرمان اغل

سبب له اک بحق ییل معطل قلدى اندن سکره تنکری

۴) خداوندکارلک دولن ارتیسون کلدى قرمان اغلن سورد بو

یرلری هب کیرو الدی بکاویردی انک دولتنه انک صدقیله

۵) کیرو بواوک قبوس اجلدی اشلندي ان شا الله انک دولتنه دور

قیامتدک قبوس بایلیما کولدی (؟) بایام اتسی محمدبک کافردن الدی

۶) وسیاو کولن دخی بایام اتسی محمدبک کافردن الدی کیرو قلن

وارئلره حلال اندرب بئلر وقف اندم حدلرلیه سورلار و کویلرلیه

[۱] اشبو کتابیه نجیب عاصم بک پشتهدہ انتشار ایدن « رہوو اوریاتال » اک

التجی جلدندہ ، سنہ ۱۹۰۵ (صحیحہ ۳۵۱) فرانسرجه ترجمہ بیله برابر نشر

ایتش ایدی اینچ الله کپن صورت طوغری اولمدى یفندن متن ده برچوق یا اکلشلر موجوددر . بناءً علیه بورایه تکراراً درجی مناسب کورلشدو .

- ۷) اجردن و داشردن نکه اکا تعلق وارسه و بازید خان اغلی
سلطان محمد خداوندکارینلر قبول دتب نشان ورد و ارسلان ابای^[۱] صتون
- ۸) الدم ارسلان ابا اغلنلرندن کرت کوین^[۲] دخی صتون الدم
کرت اغلنلرندن وجئی^[۳] و بیکار باشن^[۴] صتون الدم خاص
دانشندن کدز^[۵] ده
- ۹) الجه سوی صتون الدم حدله جلتک ارغیله حین بک اغلنلن
ارموت ایلن^[۶] صتون الدم حضر بکدن ک عمر بک اغیلدر عمر بک
ایاس بک اغیلدر وکالت حکمیله
- ۱۰) عورت طرفدن که دنبسرا^(۴) در مرحوم اسماعیل بک قزی که
اسماعیل بک ایاس بک اغیلدر ارموت الده سیدی کوین^[۷] کیرو
سیدیه وقف وردم ارموت الی و بنلاردن یقرو
- ۱۱) ذکر اولن کوپلری حدلری سنولرلیه وقف ایلدم ایاس
حریمن^[۸] دخی ایاس اغلنلن صتون الدم وقف اندم بنلار دخی سلطان
محمد قبول دتب نشان وردی و کوتاهیده شهرالله و بلجک^(۴)
- ۱۲) کوی اراسندغ جفتک و کوشک باعجسون و سبللو باعجی
وداود حریمن و میدان اغزنده بیرکم بربان نجه باعجس و بربان میداندر
و صندقلو دغ^[۹] بیه ک حام
- ۱۳) و صندقلو دغ باعجی و جاتدغ^[۱۰] باعی و شیخلو دغ^[۱۱] جاتاز باعن
- ^[۱] قره‌سی سنجاغنگ متدرغی قضاسته تابع کره کی ناجیه سک بر قرمه‌سیدر.
- ^[۲] کرتی قریه‌سی اوله جق که طاغ اردی ناجیه‌سنه تابدر. — ^[۳] چنی اسیله
خداوندکار ولايتده درت قریه وارددر. — ^[۴] پیکار باشی اوچ قریه‌نک
اسیدر. — ^[۵] الیوم کدوس یازیلیور، قضا مرکزیدر.
- ^[۶] ارمود ایلی کوتاهیده مرکز قضاسته تابع ناجیه سک بر قرمه‌سیدر. — ^[۷] سیدی
کویی کوتاهیده ارمود ایل ناجیه سک بر قرمه‌ددر.
- ^[۸] ایاس خداوندکار
ولايتده بیکشیر قضاسته سک بر قرمه‌ددر. — ^[۹] صندقل خداوندکار ولايتده مرکز
قضا اسی اولدینی کبی کدوس قضاسته و بازار کویی ناجیه سنه دخی مواسده‌ایکی
قرمه‌واردر. — ^[۱۰] چاقی سکوده تابع بر قرمه‌ددر. — ^[۱۱] شیخلو بروه ولايتده

وکوتاھیدکی قرجه اغاج کوی (؟) بنلار ددم امور بکوك ملکدر وارنلرنه
حلال اندروب بنلار وقف اندم بنلار

[۱۴] دخنی سلطان محمد قبول دتب نشان وردی طکوزلاغ [۱]
خوجه عمر حام و طلاط دغ (؟) بیتلر و طکوزلک خوبر قبوسناغ الا
باغجه بازیزد خداوندکار انانچ اغلی اسحاق

[۱۵] بکدن صتون الدی سلطان محمد خداوندکار بنلر لک [۲]
بن قوله وردی بند سکره خوبر قبوسناغ الا باعجی مولانا کوسدن
الدم وردم باقین عمارت

[۱۶] وقف اندم و طکوزلودغ خوجه عمر خامنک اجر تندن اون
بیش انجه م قلان نه الورنا طکوزلو ظ وقف اندم

[۱۷] بنلارک قوسن سلطان محمد خداوندکار قبول دتب نشان ورد
وکوتاھیدکی بیک حام مزبوردن صتون الدیاس بک اغلی سليمان
هد [د] ر بن آنی حافظلره

[۱۸] وقف اندم که بیسل وکنده برختم ایدلر اندن کیرو اسحاق فقه

نایمه مکزیدر. — [۱] طکوزلو بکون علی العروم دکزیل یازیلور. هننه قدر
خداوندکار ولايتدنه اطراف اوس قضانده خرمدق نایمیه تابع بر دکزیل قربه می
وار ایسده کتابپده اسی کین الیوم آیدین ولايتدنه ک دکزیل شهری اولی
اغلب احتالدر. بوده و قلیه ده حام و سائر مبانی مهده دن بحث بوئمی ایله مؤیددر.
دیکر طرفدن منجم باشی (جامع الدول) نام تاریخنده (اسعد افندي کتبخانه می
نومزو ۲۱۰۲ ، ورق ۵۰۶) کرمیان حکومته تابع اولان قصبه لری تعداد
ایتدیکی صزه ده طوکوزلو و خوناز قصبه لری دخی یادا یدیور که خوناز دکزیل یه
یعنی بر محلدر . بوبابده دیکر بروئیه ده این بطروطه ساختامه سنه موجودور
(پارس طبی، جلد ۲، صحنه ۲۷۱) . بوراده این بطروطه لاذیق قصبه ته « دون
غزله » دخی قسیه ایدلیکنی و بونواحی ده « جرمیان » لرک قطع طریقلن ایتدیکنی
سویلور . بوندن اکلاشیلان کرمیان اوغلاری تاریخ هرینک یدی یوز سه لرنده
او حوالی به قدر توسع عالک ایمک باشلامشلردر . — [۲] لک لک ، بلکه « لوکا
لوکا » یعنی پارچه پارچه ، طوب طوب دیگدر (سليمان افندي ، لفت جفتای).

- متولی قدم نجیله کندو دردن کند او لا و کندن صکره اکر یارو اغلى
الورسا الدخی او لا
۱۹) وکیرو اغلنک دخی یارو اغلى الورسا الدخی او له اکر لایق
اومایس الورسا پادشاه وقت کنک حکم ایدس الورسا اول او له و متولی لک
حق کنده بیش افقیه
۲۰) یلده الـت مت بندی شهر مـتـیـلـهـ بـیـهـ وـسـوـ باـشـیـ حـامـینـ دـخـیـ بـیـهـ
بنـلـ متـولـیـ لـکـ حقـ اوـلاـ وـسـیدـ جـعـفـرـ شـیـخـ قـوـدـمـ کـنـ شـیـخـ اوـلاـ مـادـامـ کـهـ
حـیـاتـهـ درـ .
۲۱) وـکـنـدنـ صـکـرـهـ یـارـرـ اـغـلـیـ الـورـسـاـ اوـلـ دـخـیـ شـیـخـ اوـلاـ
اغـلـنـکـ دـخـیـ یـارـرـ اـغـلـیـ الـورـسـاـ اوـلـ اوـلـ اوـلـ وـاـکـرـ یـارـرـ اوـلـایـسـیـ الـورـسـاـ
پـادـشـاهـ وقتـ کـیـ لـایـقـ
۲۲) کـوـرـسـاـ اوـلـ اوـلاـ وـشـیـخـلـقـ حقـ عـمـارتـکـ غـلـمـنـدـنـ کـنـدـهـ
اـونـ بـیـشـ اـفـجـهـ بـیـهـ وـارـمـودـ اـیـلـنـدـ سـکـنـ کـوـبـنـ [۱]ـ بـیـهـ وـکـوتـاهـیدـهـ بـیـجـهـ
باـجـهـسـنـ بـیـهـ بـیـلـارـدـاـ
۲۳) صـکـرـمـ کـشـیـخـ الـورـسـاـ کـنـدـهـ اـونـ اـفـجـهـ بـیـهـ یـارـدـهـ الـتـ متـ بـندـیـ
بـیـهـ اـندـ کـیـرـ وـعـمـارتـ مـدـرـسـنـکـ مـدـرـسـنـهـ کـنـدـهـ الـتـ اـفـجـهـ وـالـتـ متـ
بـندـیـ شـہـرـ مـتـیـلـهـ وـاوـجـ
۲۴) فـکـلـیـ اوـدـنـ وـکـنـدـهـ اـکـ جـنـاقـ آـشـ وـدرـتـ آـمـکـ اوـلاـ وـطـقـزـ
حـجـرـیـ کـنـدـهـ بـرـ رـاجـهـ یـلـدـهـ بـرـ بـرـ شـہـرـ مـتـیـلـهـ بـندـیـ وـھـ جـبـرـیـهـ اـکـشـرـ فـکـلـیـ
۲۵) اوـدـنـ وـیرـلـ وـھـ جـبـرـیـهـ اـکـشـرـ جـنـاقـ آـشـ درـتـ آـمـکـ وـیرـلـ
وـامـامـ کـنـدـهـ اوـجـ اـقـیـلـهـ یـلـدـهـ الـتـ متـ بـندـیـ بـیـهـ وـمـؤـذـنـ کـنـدـهـ اـکـ
۲۶) اـفـجـهـ وـیـلـدـهـ اـکـ متـ بـندـیـ بـیـهـ قـاـمـ کـنـدـهـ اـکـ اـفـجـهـ یـلـدـهـ اـکـ متـ
بـندـیـ بـیـهـ وـنـقـبـ کـنـدـهـ اـکـ اـفـجـهـ وـیـلـدـهـ اـکـ متـ بـندـیـ بـیـهـ وـاـشـجـیـ کـنـدـهـ اـکـ
اـفـجـهـ وـیـلـدـهـ

[۱] سـکـنـ کـوـبـنـ اـرـمـودـ اـیـلـ تـاـجـیـسـنـدـهـ بـرـ قـرـیـمـدـرـ .

۲۷) اک مت بندی ییه و آنکبجی کنده اک اچه يلده اک مت بندی
ییه و کنده درت بجن ایت بشاند اکسک بشیا آشی و آنک آرو الا
وایو الا

۲۸) کلن مسافرلرک آتلرنه اوچ کوندک مین ورل اندن کیرو انده
اولان مسافرلره و مجاورلره عاد تجه آشی و آنکی الکن انلاره بول ویرل
اندن سکره

۲۹) کیرو قلان خلقه ویرلر و دخنی انده کم که خسته الاس الورسا
حکیم کتوولر علاج ایدرلر و حکیم حقن ویرلر وادویه بهان ویرل.

۳۰) (سکز کله قدر بوزوقدر) اندن کیرو مسافر
(یدی کله بوزوقدر) انده (اوچ کله بوزوقدر) خلق

تریکه لسان ایله طاش اوذریته محکوک تاریخی کتابه‌لر غایت اندردر.
اناطولیده ترک لسانیله متکلم اولان اقوامک کافسی حتی علمانی توکلری
دخنی على الاکثر بوبابده عربجی ترجیح ایشلردر. بناءً عليه بالاده کی
وقفیه تاریخ و جغرافیا و اقتصاد نقطه نظرلردن نه قدر مهم ایله لسان و کتابت
و املا و خصوصات سائره ایچون دخنی او قدر مهم و قیمتداردر و بر آبده محرره
تشکیل ایدر. خصوصات مذکوره‌ی آیری آیری تدقیق ایمک بوراده
مقصد من خارجنده قالور. انجق کتابه‌نک جهت تاریخیه‌سنه عائده بعض

ملاحظات درمیان ایمک ایستاز [۱]

کتابه‌نک قسم اتهائیی بوزوق و بر قاج سطري طوپراق اینچه
کومولی بولندیقتدن صوکنده بر تاریخ سنسی موجود اولوب اولمیتی
معلوم دکلدر. متک ۲ نجی سطر نده کی ۸۱۴ سنسی که تیورلک و قمه‌سدن

[۱] من ده ذکری کچن موقع جغرافیه‌ی بوله‌یله یکمیز قدر صیغه‌لرک فریزنده
نوط اوله رق کوستردک. بوبابده خداوندکار ولاینک ۱۳۲۵ سنه عجره‌ست
خصوص سالانه‌نک ۱۲۴ نجی صیغه‌سنه بدأ ایدن ولاینک قبات و قراسی
جدولی بزه بسک یاردم ایشدر.

سکره حکومت عثمانیه‌ده ظهور یافته اولان فاصله سلطته تصادف ایدر ، یعقوب بک خیراتنک خاتم انسانی تاریخنیدر . شوقدروارکه تکمیل کتابه‌ده بالکز چلبی سلطان محمدن بحث او لندیندن کتابه‌نک رکزی خاقان مشار الیک اعلان استقلالی اولان ۸۱۶ سنه‌ی ایله وفاتی تاریخنی اولان ۸۲۴ سنه‌ی اراسنده و قوعبولش اولی اقتضا ایدر . فی الحقيقة قرامان اوغلی استیلا - سندن طولایی عماراتک ایکی بحق سنه‌قدر معطل قالمه‌نه نظرآ ۸۱۷ سنه‌ی طرفده انشآت مذکوره‌نک تکرار اعماد و احیا قلندینی و بوده محضا چلبی سلطان محمد خان سایه‌سنه وجوده کلندیکی اکلاشمقده‌در .

بالاده دخی درمیان اولندینی وجهه (صحیفه ۱۱۵) مورخلر یعقوب بک پدرینی علی بک نامیله یاد ایتمکده درلر حالبوکه کرک کتابه‌نک ۲ نجی سطرنده کرک یعقوب بک بر سکنه بدرینک اسمی « سلیمان » اوله‌رق محودر . انجق مورخلر متادیاً علی اسمی قوللاندقلدن بلکه مشار الیک بر ایکتھی اسمی‌ده علی اولمق احتمالی وارد خاطر او لیور .

یعقوب بک بیوک بابائنک اسمی محمد بک اولندینی کتابه‌نک جله مندرجاتندندر . محمد بکه داژ هیچ بر معلومات تاریخنی بوله مدینه‌مزی بالاده سویلش ایلک (صحیفه ۱۱۵) . و قصه‌نک ۱۳ نجی سطرنده ایسه « ددم امور بک » دیه مسطور او لسنه کوره یعقوب بک انا طرفدن بیوک بابائی ده امور بک نامی طاشیدینی تین ایدر .

آل کرمیان بکلرندن مورخلرک الا چوق بحث ایتدکلری صاحب وقیه یعقوب بکدرکه سلسله کرمیانیه‌ده « یعقوب ثانی » او لور . دها بابائی زماننده یعنی ۷۸۳ تاریخنده [۱] همشیره‌سی سلطان خاتونک [۲] سیلدریم بایزیدخان ایله ازدواج‌نده مکلف دوکون طولاییله یعقوب بکنن بحث او لیور . یعقوب بک ۸۹۰ ده پدری یوینه جالس سریز سلطنت او لش ایه‌ده ایکی سنه سکره سلطان بایزید اولک غضبه

[۱] جامع‌الدوله بروایتده ۷۷۸ سنه‌سیدر . — [۲] سلطان خاتون اسی جامع‌الدوله و خیرالله افندی تاریخنده ، جلد ۴ ، صحیفه ۶۴

اوغر ایوب مملکتی ضبط و کندویی ، وزیری حصار بک ایله برلکده ، حبس ایدلش ایدی [۱] . فقط تیمورک ظهورونده بالقریب صاوشهرق ۸۰۵ سنه‌نده مملکته ینه صاحب اوشندر [۲] . حتی انقره محارب‌مندہ سیلریم بازیزد خانی تیموره ارائه ایدن یعقوب بک اولدینی خبروین مورختر دخی وارد [۳] . بونکله برابر آق‌سرده مشار الیه سیلریم سلطان بازیزد خانک ۸۰۵ سنه‌ی شبانیک اون دردنده وقوع ارتحالیله تیمورک امری موجنبجه جنازه‌نی اوغلی موسی چلی یه تیلمیتی یعقوب بک در عهده‌ایلش [۴] بناءً علیه کرکب خصوصده کرک بالآخره خاندان آل عثمانه دوست و مطیع قالش اولدینی و قابع معلومه تاریخیدندر [۵] . تاریخ تبع ایدن‌نرجه معلوم اولدینی وجهمه ۸۳۱ ده یعقوب بک بروسیه واوردان سلطان مراد خان ثانی یی زیارت ضمتدہ کیپولی معبرندن کچه رک

[۱] نشانجی محمد پاشا تاریخنده (صحیفه ۱۲۵) پادشاهی استقبال ایجون کیچ کلدیکدن وزیریه کندویک روم ایلنده اپصاله قلعه‌سده حبس اولدینی مندرجدر . — [۲] یعقوب بک حکومتده کی فاسه ۷۹۲ دن ۸۰۵ تاریخنہ قدر ۱۳ سنه امداد ایلشدر . سیلریم بازیزد خان پدرلرینک شہادتندن مکره مالک عثمانی یه تجاوز ایدن طوائف ملوکی تأدیب و مملکتاری ضبط ایله اناطولی ده قوه اسلامیه یه دواحده جمع ایلک استهمنش و بوکاده قیام موفق اولش ایسه‌ده تیمورک استیلاسیله حکومات مذکوره بکلری تیمورک سایه‌نده ینه مملکریه عورت ایله یکیدن اعلان استقلال ایتلردر . بناءً علیه عین زمان طرفندہ ایدین اوغلاری و صاروخان اوغلاری و منشا اوغلاری حکومت‌نردنہ دخن برو فاصله وقوعه کلشدرا . نشانجی محمد پاشا زاریخی ، صحیفه ۱۲۴ الح . — توحید بک ، قتالغ جلد ۴ .

[۲] خیرالله افندی تاریخی ، جلد ۵ ، صحیفه ۷۱ . — [۴] تاج التواریخ ، جلد ۱ ، صحیفه ۲۲۱ . ینه اوراده نشیدن روایة عیسی چلی مثله‌سی عامله بر طرف اولوب چلی سلطان محمد استقلال اینجنه یه قدر نشی کرمیان اوغلی نزدنده قالهرق مثله منطقی اوقدن‌نصرکه موسی چلی یی پدرلرینک نعشیله بروسیه کوندردیکی و كذلك صحیفه ۲۲۶ ده چلی عمدخان بروسیه فتح ایلدیکنده یعقوب بک نامه کوندروب پدرلرینک جنازه‌نی موسی چلی یه تسلیم ایتدیروب بروسیه جلب و دفن ایتدیکی مندرجدر . — [۵] تاج التواریخ ، جلد ۱ ، صحیفه ۳۳۹ ، جامع الدول .

ادرنیه عنزعت ایش واولادی او ملديقدن کرمیان ملکتی خاقان مشارالیه
وصیت ایش و کوتاهیه عودتندن سکره یعنی ۸۳۲ سالنه ارتحالی
و قوعیلشد [۱] .

من کتابه دهاب چوق اسلرمذ کوردر. بونلدن المهی ۱۸ تجی
سطرده کورولدیک و جهله یعقوب بل طرفدن او قافنه متول نصب
اولنان مولانا اسحاق نقیدرکد آئیده ۴ و ۸ و ۹ نوسروی کتابه لردتکرار
ذکری سیقت ایده جگدر.

۱۰۹ نجی سطر دده... خضر بکدن که عمر بک اغیلدر عمر بک الیاس بک اغیلدر.»
۱۱۰ نجی سطر دده «... عورت طرفندن که ... (?) در مرحوم اسماعیل بک قزی که اسماعیل بک الیاس بک اغیلدر، جمله‌ریله بر بیوک عائله افرادندن بحث او لئیور. کتابه‌نک طرز انسانه‌کی اطرادسلق خاطره کتوریلور ایه بوراده «عمر بک» دنیلن ذاتک یعقوب بک انا طرفندن بیوک بایاسی امور بک اولق احتمالی وارد ر. اکر بوفرضیه ثایان قول ایه یعقوب بک والد طرفندن سله نامه‌سی ترتیب او لکه بیلور.

— 1 —

یعقوب ثانی سنه ۸۲۳

کوتاهیه ده اسحق فقیه چشم‌های

چشم‌تک بالا نمده و سطر عنایی ثلث ایله محرر مرس لوحه: طولی متزو
۴۶ - عرضی ۲۹، ۰

١) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

٢) نجوسا، هذه العزف

٣) الامر بالظاهر ونفي المنهى عنه

۱۰) ادیمیرالنجمی مکان یعقوب بن سیدنا سعید

(أ) أبونصر (؟) معين الصفرا أصحى نعيه بن حليل وفع

[۱] یعقوب جلی کوتاییه ده کندی مدرسه‌سی داخلنده تربه مخصوصه .
سنده مدفون ایده مرقدنده کتابه کوریله‌مدی .

۵) الفراغ من کتابه فی اوایل شوال سنه ثلاث وعشرين و ثماناءية
 یعقوب ثانی زماشده اسحق فقیه طرفدن انسا اولنان چشمته نک
 کتابه سنه صولادفعه اولهرق بر کرمیان او غلی نامه تصادف ایدیلیور .
 کوتاهیه ده طوبلا دینفسز دیکر بر چوق کتابه لرک هیچ بری کرمیان او غلی
 نامی محظی دکدر . اسحق فقیه عصریتک اک بیوک رجال علبه سندن
 اولدینی کرک و قفیه ده کور ولدیک وجهه او قاف کرمیانیه متولی نصب
 اولونمندن کرک دها پاک چوق سه اول [۱] یعقوب بک پدری کریمه سی
 بیلدیر سلطان یازید خانه نامز دایدوب شرف قبورلری در جاتی و فرزندار جندی
 یعقوب بکی بنده لک قبول استدعانی متضمن نامه ایله سلطان مراد خان
 اوله کندوستی ۷۸۳ ده الجی اولهرق کوندر مندن استدلال اولور [۲] .
 یعقوب بک بو کتابه ده « الامیر العظیم الشان » عنوانی ویرلی ، چلبی سلطان
 محمد ک کندوسته اک زیاده ظهیر اولدینی بروقه دلالتدر . کرک ۳ نومرسولی
 و قفیه ده کرک بو کتابه ده دقت ایدیله جک بر نقطه دها وارد رکه او ده ۲ نومرسولی
 کتابه ده « سلیمانشاه » یازبلی اولدینی حاله بونلرده « شاه سلیمان » صورتنه
 محرر اولیدر . بوندن « شاه » کلمه نک « سلیمان » اسمیه بر کله تشکیل
 ایمیوب یا لکز بر عنواندن عبارت اولدینی مستبان اولور .

آثار محکوکه سایمنده کرمیان او غلی عائله ده دائر جمع ایده بیلدیکنفر
 و نائمه بر آزده مورخ منجم باشی نک آثار نده ک معلوماتی علاوه ایمک
 لازم در [۳] . آثار مذکوره ده عائله نک جدی اولهرق « امیر کرمیان » و بونک
 او غلی اولهرق ده « علیشیر » کو ستر لشدرا . بونلرای چون هیچ بر تاریخ نهی مقدمه

[۱] بو تاریخ حقنده بالاده ۱۲۱ شنبه صحیفه یه مراجعت ایدیکر . — [۲] آثار

التواریخ ، جلد ۱ ، صفحه ۰۹۵ .

[۳] سائر مؤرخلرده کرمیان او غلریشه دائز اولان معلومات بک جزوی
 و مفرق صورتنه در . بوبایده یا لکن منجم باشی نک اثرلری معلومات مفصله دی
 محتویدر : جامع التoul ، اسد افندی کتبخانه سی ، نومرسو ۲۱۰۲ ، ورق ۵۵۶
 و صحایف الاخبار ، جلد ۰۳ صحیفه ۳۴

دكىدر يالكز علشىرك ۶۶۳ سىندىن برا آزاول مىين الدىن پروانە طرفىدىن قتل اولندينى بعض تارىخلىرىدە مرسىيدىر (صحىفە ۱۱۴ ، نوٽ ۵) . اوچنجى أمير اولهرق علشىرك اوغلى « علمشاھ » كوركە ۷۱۹ تارىختىدە أمير چوبانە عرض اطاعت ايدرك مىيىتىدە بعض مخاربادە بولىيور . بىز بونى ۱ نومۇرىلى اققرە كتابىسىنەكى يعقوب اول اولهرق قبول ايدەبىلورز . فقط بوندىن سىكىر « علمشاھك اوغلى و يعقوب ئائىنك پدرى » علىييك » مقام حكومت قىودايدىيور . على بىك كتابىلرك سليمانە معادل عد ايلسەك بىلە آرا يىدە محمد بىك كاملاً غايىب اولىيور . بناءً عليه مورخك و مقتبلرىنىڭ بوبابىدەكى مضبوطاتىنە استاد ايدىلەمن [۱] .

يمقوب ئانى يە كلنجه كندوسىنگ خاندان آل عثمان ايلە اولان نىباشىدىن طولايى منجم باشىنىڭ و ساۋىر مۇرخىلرك ويردىكلىرى خىرلەر ياخصوص سىنگ سكانە بالغ اولندينى و ۴۲ سىنە حكومت سورەرك ۸۳۲ سالىدە وفات اىتدىكى حقدەكى رواياتە بىر درجه يە قدر صحىح نظر يە باقىلەبىلور . « مالك الابصار » نام ائمەتتىرىك مؤلفى [۲] كىنى زمانىدە كرميان

حاكىنك اسى « كرميان بن غدشار » اولندينى سوبىلىيور . مؤلفك ۶۹۷ ده تولد ايدوب ۷۴۹ ده وفات اىتىنە نظرآ بونك « يعقوب بن علشىر » اولندينى و غدشار اسنىڭ علشىردىن محرق پۈندىتىقى ذاھب اولنە بىلور .

البيزىدەكى و سائىط ايلە آل كرميان سىلە نامەنى شىدىلك يروجە آقى

تنظيم ايدەبىلورز :

- [۱] غالپىك ، تىقىم مىكوكات سلچوقىيەدە (صحىفە ۱۲۴) كرميان خان نامىنە ۷۰۷ تارىخلى بىرىكە نشر ايتىشدەر . بۇ أمير كرميانە ئائىدە اولەمن . تارىخىك قراڭى طوغىرى اىبە بلكە يعقوب اولكى سكىيدىر . توحيد بىك موزە مايون قالوغىنە (جلد ۴ ، صحىفە ۳۹۷) . — [۲] مالك الابصار فى مالك الامصار لشەباب الدين احمد العرى . طوبقىو سراينىدە اندرون مايون كتبخانەسى ، نۇمىرو ۴۷۹۶ ، جزۇئىتىن ، صحىفە ۳۷۳ . پارسىدەكى نىخدەدە « كرميان بن عدشاهر » عىرددە .

امیر کرمان

علیشیر (وفاتی ۶۶۳ دن اول)

یعقوب اول

کتابیہ ۶۹۹

محمد بک

سلیمان شاہ (؟-۷۹۰)

امور بک قزی

کتابیہ ۷۷۹

یعقوب ثانی (۸۳۲-۷۹۰) سلطان خاتون

سکھی ۸۰۹، کتابیہ لری ۸۱۴ و ۸۲۳ سلطان بازیلیک

زوجہ می

- ۵ -

امور بن ساوجی سنہ ۷۱۴

کوتاهیہ ده واجدیہ مدرسہ می

واجدیہ مدرسہ می حولی می دیوار ندہ در ۰، طریقہ سطر ثلث ایلہ محور صرس

لوحہ۔ طولی مترو ۰،۶۶، عرضی ۰،۰۵۰ (موآرنو مرو ۳)

۱) عمر هذه المدرسة المباركة ۲) المولى العظيم ملك الامر او

۳) الکبرا مبارزا الدین امور بن ساوجی ۴) من جزیة (۴) الاشهر

سنہ اربع عشر سبصایہ

- ۶ -

شیخ محمد سنہ ۷۷۹

کوتاهیہ ده قورشو نلی جام

اليوم بو کتابہ جامع شریفک انصالندہ کی جسمہ نک دیوار ندہ موضوع دفر ۰

طولی مترو ۰،۷۱، عرضی ۰،۰۴۵ (موآرنو مرو ۴)

- ۱) عمر هذه المسجد المباركة الاسلام والسلیمان مفخر اهل ا
 - ۲) لفتوة والمرثوة الشیخ محمد ابن شیخ علاء الدین ابن شیخ
 - ۳) نور الدین فی شهرستانه تسع و سبعین و سبعمایقا فتحه صور معموز باد(؟)
- اوچنجی سطرك نهايتدە کی فارسی عبارە غایت کرفت او لېقىدن حل
و قرائى مشکوكدر .

- ۷ -

اوزبک سوباشی سنہ ۷۸۳

کوتاهیه ده بالقلی جامی

بالقلی جامی حولیتىك دیوارىتە موضوع مرسى لوحه . طول مترو ۵۵،۰۰،۰۰
عرضى ۴،۰۰ (هو آر نومرو ۷)

- ۱) امر بمعارة هذا المسجد المبارك الامير ۲) الاكرم زین (؟)
 - الحاج والحرمين ابوالحیرات ۳) اوزبک سوباشی دام توفيقه وبركته
 - ۴) لنة ثلث وثمانين وسبعينية
- بالقلی جامی عن اصل آثار سلجوقيەن اولوب قپسى او زىرنىدە
تارىخىندىن عمال الدین هزار دینارىتىك بر کتابىسى دنى واردە .

- ۸ -

اسحاق فقیہ سنہ ۸۳۷

کوتاهیه ده اسحاق فقیہ جامی

جامع شريفك قپسى بالاسته موضوع وکوزل عٹانى ثلث ايله عمر مرس
کتابه . طولى مترو ۵۰،۰۰،۰۰ ، عرضى ۴۰،۰۰ (هو آر نومرو ۶)

- ۱) بنا و عمر هذا المسجد المبارك التتریف ۲) المولى العاملية العالمية
الكاملية ۳) مولانا اسحاق الفقیہ بن الحاج خلیل عفا ۴) عنهمالجلیل(؟)
في تاريخ سنہ سبع و ثالثین وثمانیة

مولانا اسحاق فقیہ بوجامع درونىدە تربه مخصوصە مندە مدفوندۇ .

هر نقدر کرک بو، کرک ۹ نومرسولی کتابه عثمانی دورینه عائد ایسه ده
ایکییده کرمیان متولیی مولانا مشارالیهک نامه اولدیشدن بورایه
درجاری موافق کورلشدرو .

— ٩ —

سلطان مراد خان ثانی سنه ۸۴۴

کوتاهیه‌ده کرمیان اوغلی یعقوب بک مدرسه‌سی

یعقوب بک در کامنک قبوسی بالاسنه موضوع وعیان ثلث ایله محروم
لوحه . طول مترو ۰،۶۹ ، عرضی ۰،۵۰ .

۱) هذه العمارة عمر وتعادت بعد الانقضاض والاندراس بالفساد باذن

۲) المولى المعلم السلطان مراد خلد ملک مع نسله الى يوم تنازع على من يد

۳) اضعف العباد مولانا اسحاق فقيه بن خليل المتولى مع الاولاد

فتأریخ سنه ۸۴۴

اوّاف کرمیانه ایجون غایت مهم اوّلان بوكتابه اوّفال مذکوره‌نک
بر آرالق انقضاض واندراسی متعاقب متولی مولانا اسحاق فقیه همایله
تکرار احیا اولندیغی مضموندر . اسحاق فقیه ۷۸۳ ده سیانشاه
طرقدن مرادخان اول تزدینه اعن امقلندیغی در خاطر ایدیلورسه (صیفه ۱۲۴)
مشارالیهک ۸۴۴ ده بک یاشلی بلکه سکانی متباوز بولمنش اولیسی لازم کلور .
بالاده کتابه‌لردن بشقه کوتاهیه وجوارنده سلچوقی دورندن اوله ررق
۶۳۴ و ۶۴۱ تاریخی اوج کتابه ایله عثمانی دورینه عائض‌سکن کتابه
ده استاخ ایدلش اولوب بونلر آیروجه نشر ایدیله جکدر [۱] .

موزة هایون مدیری

خلیل ادھم

[۱] اوّفال نظارق مصارلردن عاصم بک ۱۳۲۲ سنه کوتاهیه‌ده
بولندیشدن اوّراده کی کتابه‌لردن اکثرینک کاغذه استاپاژلریخی پادنی کی کوتاهیه
و سید بطال غازی مبانیسی حقنده دخی بر جوّق معلومات کتورمش اولدیشدن کندوشه
بوراده علناً عرض شکر ایدرم .

جوانیه استیم ملعم شد از هفتاد و پنجمین سالگی در طبع اورفونه هفتاد و سی و دو هزار - میلادی
جوانیه استیم ملعم شد از هفتاد و پنجمین سالگی در طبع اورفونه هفتاد و سی و دو هزار - میلادی
این روزی مکانی که میرزا زبادی و علی بنده میگردیدند میگردیدند میگردیدند میگردیدند میگردیدند
عاصم خان بقدر داشت بخوبی عصب این را در مساره اهدافدار بود و به لذت گام سلطنه نیز نکرد این را در مساره اهدافدار
نقره از نزهه و سخنیانک بحضور بخش برگله خدمتمند استھا این را در مساره اهدافدار بود و بخوبی عصب این را در مساره اهدافدار
این روزی ملک خان بقدر داشت بخوبی عصب این را در مساره اهدافدار بود و به لذت گام سلطنه نیز نکرد این را در مساره اهدافدار
مادر و زن این روزی ملک خان بقدر داشت بخوبی عصب این را در مساره اهدافدار بود و به لذت گام سلطنه نیز نکرد این را در مساره اهدافدار

و به استانله فریدنوب درست ایکی مقیمه ارزو اینکی انتاریم دیوند اسکاتی دنی کو مکنیم^۷ سقوطه خانه ملله مصیمه نه خلقه بورده
 غایبیه نشد و محک بردم او رینی طبریه نزدیه مادونه خانه ایچه زنده در عینکه می خورد و بادا هله عزیز ملی موده فدر رستاریگ
 و بابا نیزه طفوم انت اغفال اولوب سلطنه نیمه ایله ایله دلتنی نوزدن شد بر قصه چالشین رامیل بیرون با بابا اغل ایسی دنی غیره مفتش
 و بجا طلبی از هرایر رکله بالتفاهات طبق دلاله زن از رای اینسته. هنی بسیار دلیل خوش خدرا دنی مایشه او رینی خاطریت یعنی بری
 ایله کرد. حال بینه اولینی صورت شو مصدی بسیار کی سلطنه اینجه بختنه و مذهب مختلف اصحابه عباشه فراس صدوده بولنده بریم
 بقصه ایله طیه افرم و ظائف روحیه اولاده عافت ایله که درینی ده بیون فخر ایمه اولرم ایله می موده افیلکی و اولیکی کو میمه
 اولینی بکاران ذاته رو دنله سو اقتصد خلق اغرا ایله شخص بخوبیه برو دنلت اهلانه جانقده کیم خلیه تردد امر من دکس و کس بسیار
 نسیه ایکه ادراه دن فریده ماسونه و بیمه سیله بکفره ایعیم و اکاری اضلال + خلیج سیه اییه هکنه در دنله غلیم سفید نوچه.
 او طهور و نیزه ایسته میم دنی بیهوده
 کیم کفیل او لیکور دنی ایسته میم دنی بیهوده
 دنیا و مسروچیه بینی بعدده اعاده ایسته میم دنی بیهوده ایسته میم دنی بیهوده ایسته میم دنی بیهوده ایسته میم دنی بیهوده